

HET AANREIKEN VAN KAPITAALBRONNEN

Webinar Alliantie van Kracht
22 Mei 2025

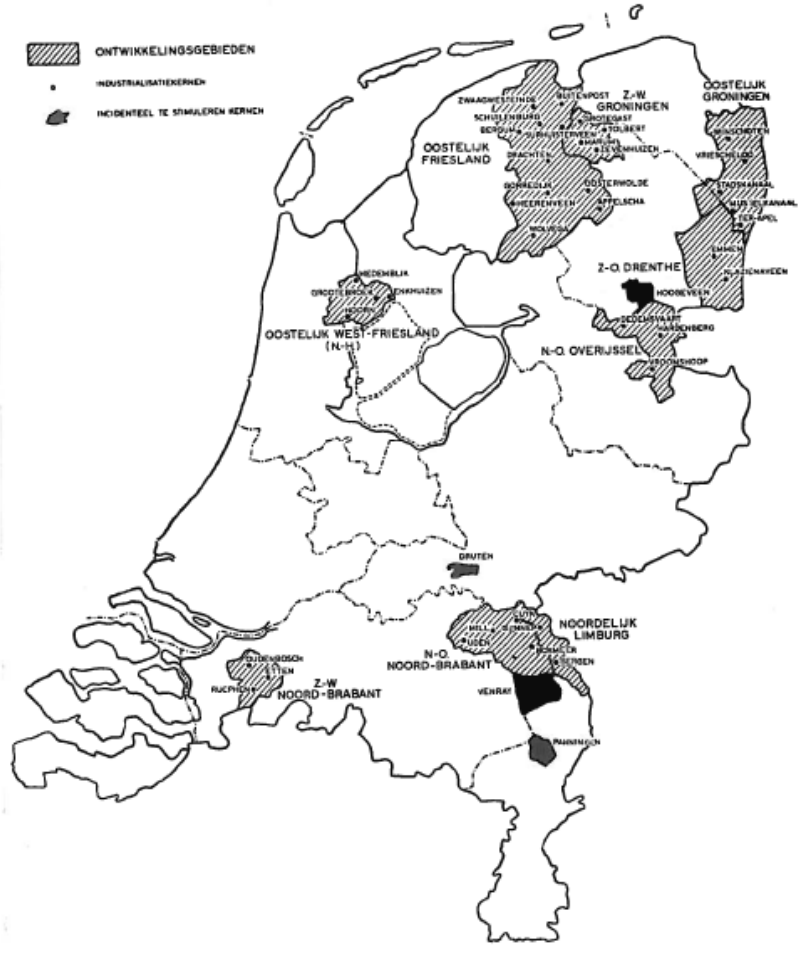


- Door Radboud Engbersen

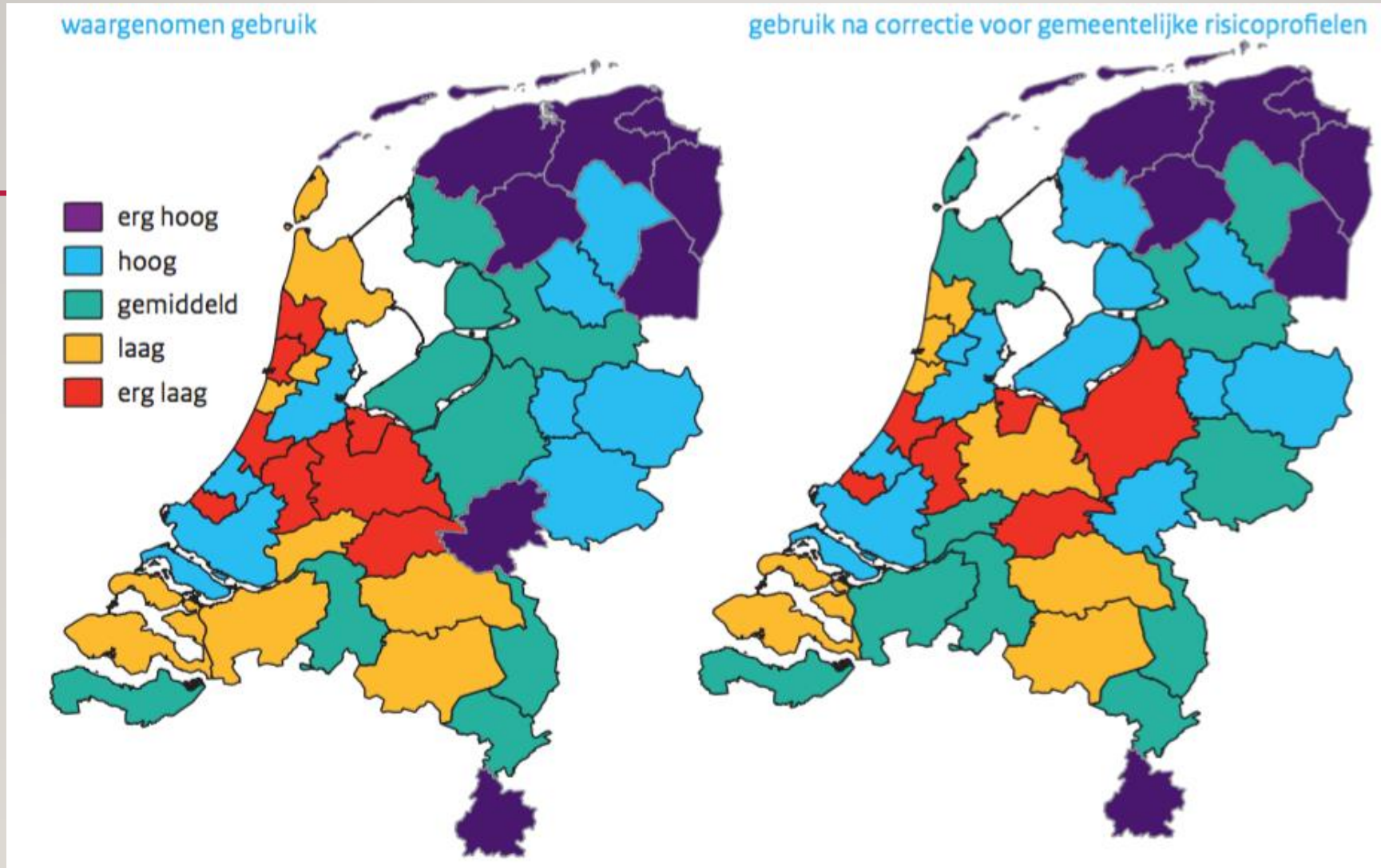
WERKGEBIED VAN TINTENGROEP



NEDERLANDSE 'ONTWIKKELINGSGBIEDEN' (1960)



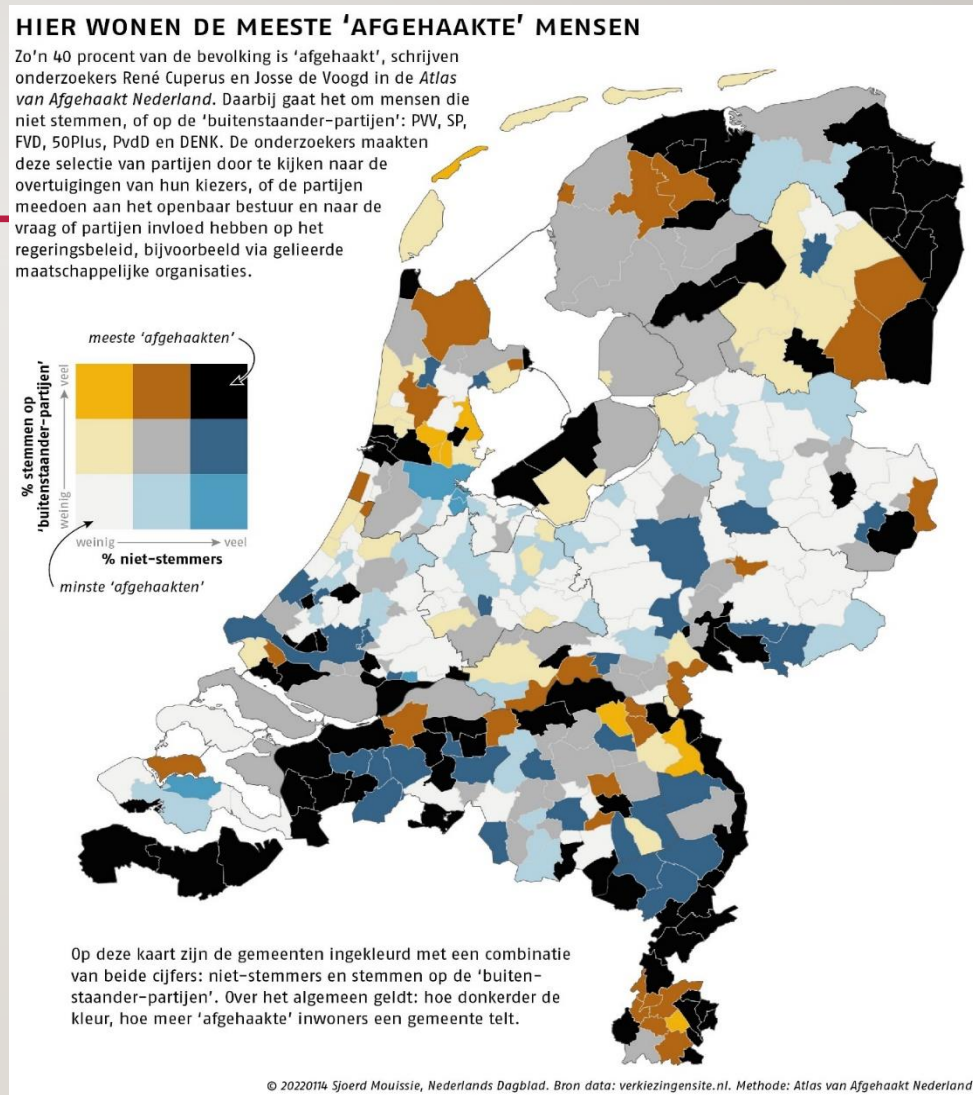
GEBRUIK VAN VOORZIENINGEN IN HET SOCIAAL DOMEIN (COROP REGIO'S) (2016)



KRIMP- EN ANTICIPEER REGIO'S (2015)



BRON: ATLAS VAN AFGEHAAKT NEDERLAND



VIJF KAPITAALVORMEN

Sociaal kapitaal

De sociale netwerken waarbinnen personen functioneren

Hoe versterk je die?

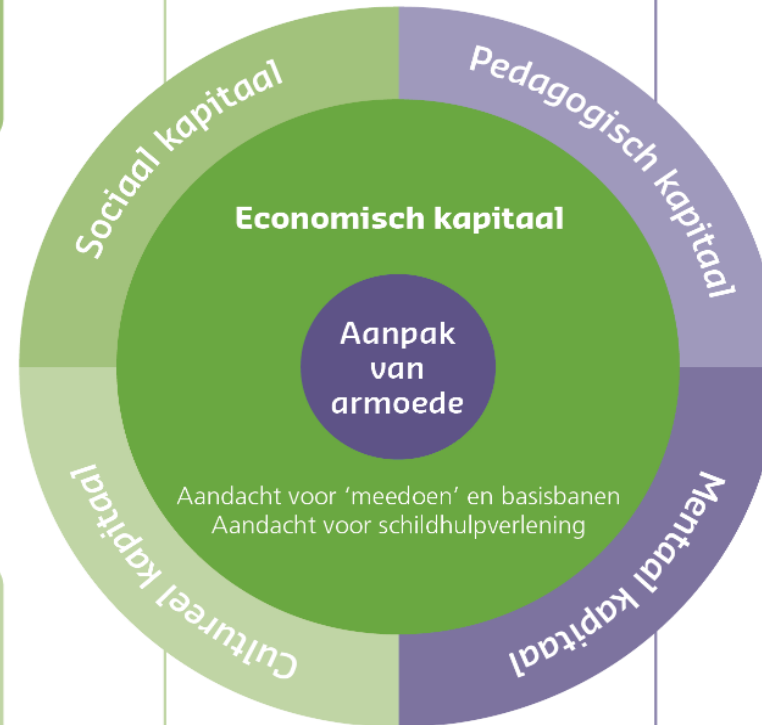
- Realiseren van uitnodigende binnen- en buitenruimten voor verbinding
- Netwerkcoach, vrijwillige maatjes, mentoren
- Lotgenoten-contacten en zelfhulpgroepen

Cultureel kapitaal

Opleidingsniveau en de sociale vaardigheden en sociale etiquette waarover personen beschikken ('hoe het hoort en gaat')

Hoe versterk je die?

- Scholing en cursussen: werken aan (start) kwalificaties
- Inzetten op voorschool, verlengde schooldag, weekend school
- Mensen stimuleren om laagdrempelige activiteiten te verrichten (creatief, in buurt)



Pedagogisch kapitaal

De sterkte van de pedagogische omgeving van kinderen ('it takes a village to raise a child')

Hoe versterk je die?

- Professionele opvoedingsondersteuning aan ouders (achter de voordeur)
- Inzet schoolmaatschappelijk werk
- Stimuleren ouderenparticipatie op school

Economisch kapitaal

Arbeidsmarktpositie, vermogen en baanzekerheid van personen

Hoe versterk je die?

- Creëren 'leerrijke plekken' en basisbanen
- Adequate schuldhelpverlening en inzet voedselbanken en kledingbanken.
- Benutten Fondsen die kunnen ondersteunen (Stichting Leergeld, het Nationaal Fonds Kinderhulp, het Jeugdeducatiefonds et cetera)

Mentaal kapitaal

Het zelfvertrouwen, zelfbewustzijn en eigen initiatief van personen

Hoe versterk je die?

- Motiverende gespreksvoering
- Stimuleren gezonde levensstijl
- Oog hebben voor kwetsbare, stressvolle en afhankelijke positie

Uit de duivelskring van armoede

We bestrijden armoede al ruim 30 jaar

Armoede is meer dan financiële problemen

Armoede vraagt maatwerk en lef

Welke praktische handvaten zijn er voor de sociaal werker om armoede te verzachten en te verminderen

Mentaal kapitaal

Het zelfvertrouwen, zelfbewustzijn en eigen initiatief van personen

Hoe versterk je die?

- ▶ Motiverende gespreksvoering
- ▶ Oplossingsgericht werken
- ▶ Outreachend werken

Economisch kapitaal

Arbeidsmarktpositie, vermogen en baanzekerheid van personen

Hoe versterk je die?

- ▶ Creëren 'leerrijke plekken' en basisbanen
- ▶ Adequate schuldhulpverlening en inzet voedselbanken en kledingbanken
- ▶ Benutten fondsen die kunnen ondersteunen

Cultureel kapitaal

Opleidingsniveau, sociale vaardigheden en de sociale etiquette waarover personen beschikken ('hoe het hoort en gaat')

Hoe versterk je die?

- ▶ Scholing en cursussen: werken aan (start)kwalificaties
- ▶ Inzetten op voorschool, verlengde schooldag, weekendschool
- ▶ Mensen stimuleren om laagdrempelige activiteiten te verrichten (creatief, in buurt)

Pedagogisch kapitaal

De sterkte van de pedagogische omgeving van kinderen ('it takes a village to raise a child')

Hoe versterk je die?

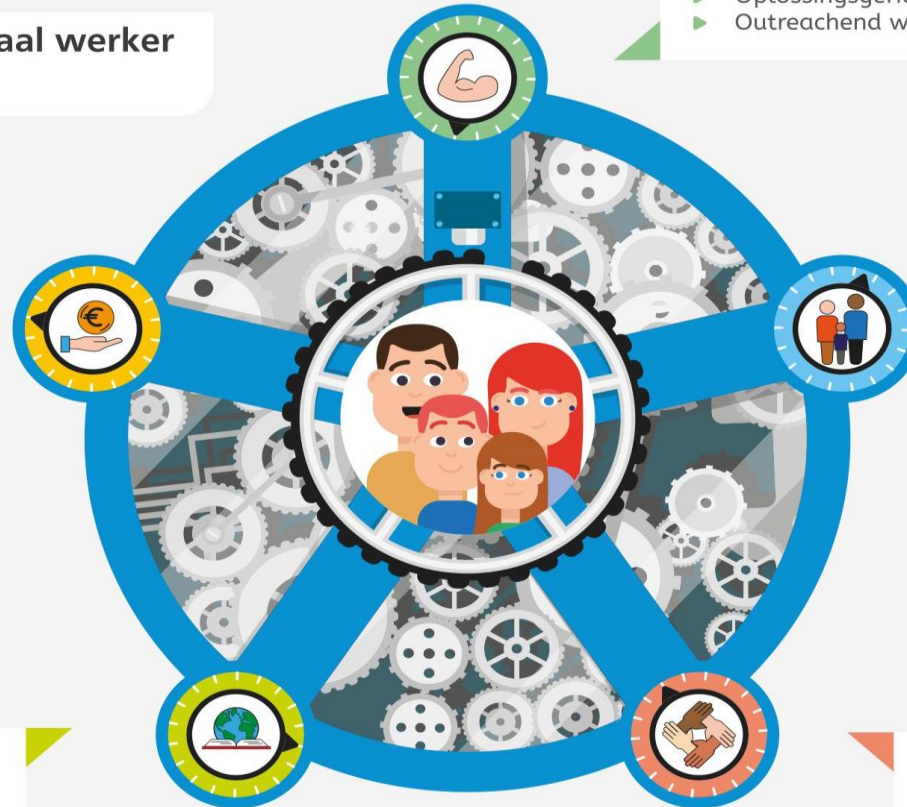
- ▶ Professionele opvoedingsondersteuning aan ouders (achter de voordeur)
- ▶ Ontmoetingsbijeenkomsten voor gezinnen
- ▶ Inzetten op voorschoolse opvang en educatie

Sociaal kapitaal

De sociale netwerken waarbinnen personen functioneren

Hoe versterk je die?

- ▶ Realiseren van uitnodigende binnen- en buitenruimten voor verbinding
- ▶ Netwerkcoach, vrijwillige maatjes, mentoren
- ▶ Lotgenoten-contacten en zelfhulpgroepen



CULTUREEL KAPITAAL VERSTERKEN

Cultureel kapitaal

Opleidingsniveau en de sociale vaardigheden en sociale etiquette waarover personen beschikken ('hoe het hoort en gaat')

Hoe versterk je die?

- Scholing en cursussen: werken aan (start) kwalificaties
- Inzetten op voorschool, verlengde schooldag, weekend school
- Mensen stimuleren om laagdrempelige activiteiten te verrichten (creatief, in buurt)



MILIO VAN DE KAMP

MISSCHIEN MOET JE IETS LAGER MIKKEN

Bestseller,
bijna 20.000
verkocht

Een verhaal over armoede
en kansenongelijkheid

atlas contact



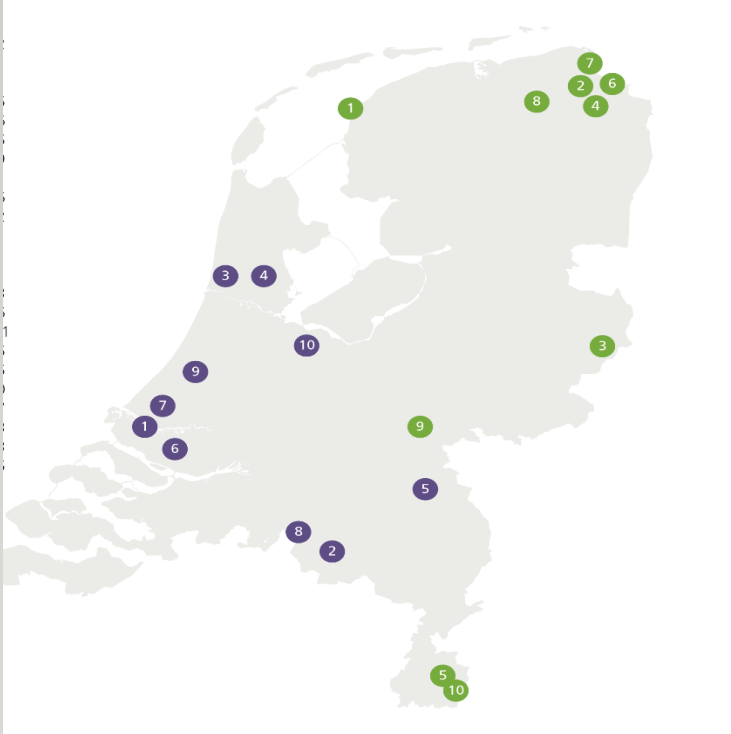
EEN PERSOONLIJK EN RAUW VERHAAL OVER DE
IMPACT VAN ARMOEDE EN KANSENONGELIJKHEID

In het huis waarin Milio van de Kamp opgroeit is regelmatig geen licht of warm water en in de buurt waar hij woont is criminaliteit aan de orde van de dag. Toch lukt hem uiteindelijk wat zovelen niet lukt: ontsnappen uit de armoede. Hoewel zijn docent hem adviseert 'iets lager te mikken', slaagt hij erin vanuit het vmbo de universiteit te bereiken. Maar de sociale stijging komt niet zonder offers. In *Misschien moet je iets lager mikken* vertelt Milio aan de hand van zijn eigen ervaringen over de impact van armoede en kansenongelijkheid. Vervreemding van je familie, je nergens volledig thuis voelen, hoge schulden, depressie. Steeds weer loopt hij tegen de stigma's rondom armoede aan. Dit boek legt glashelder de complexiteit van maatschappelijke ongelijkheid bloot. Het is geen lofzang op het idee dat je alles kunt bereiken mits je hard genoeg je best doet. Wél is het een erkenning van de onvoorstelbare veerkracht van mensen die van jongs af aan geconfronteerd worden met hun ongelijke startpositie in het leven.

Milio van de Kamp (1991) is socioloog en werkzaam als universitair docent aan de UvA. In 2022 werd hij verkozen tot FMG Docent van het Jaar. Opgegroeid in armoede geeft hij een unieke, persoonlijke blik op maatschappelijke ongelijkheid. Eerder schreef hij over kansenongelijkheid en armoede in onder andere *de Volkskrant* en *Het Parool*.

www.atlascontact.nl





de Volkskrant

WAAR KAN EEN DUBBELTJE NOG EEN KWARTJE WORDEN?

Gemiddeld bruto jaarinkomen in euro, voor een persoon van begin dertig, opgegroeid in een relatief arm gezin (25ste inkomenspercentiel)

Kansarmste 10 gemeenten

1	Harlingen	22.195,52
2	Midden-Groningen	22.809,61
3	Enschede	22.839,33
4	Veendam	22.923,65
5	Heerlen	22.934,86
6	Oldambt	23.114,05
7	Appingedam	23.287,09
8	Groningen	23.349,81
9	Arnhem	23.438,86
10	Kerkrade	23.538,52

Kansrijkste 10 gemeenten

1	Brielle	31.637,43
2	Eersel	31.719,06
3	Castricum	31.942,31
4	Beemster	32.315,45
5	Sint Anthonis	32.422,45
6	Barendrecht	32.979,80
7	Midden-Delfland	33.032,27
8	Hilvarenbeek	33.269,73
9	Zoeterwoude	33.725,13
10	Laren	34.450,65

WAAR KAN EEN DUBBELTJE NOG EEN KWARTJE WORDEN? (2020)

TIM 'S JONGERS

ARMOEDE UITGELEGD AAN MENSEN MET GELD

de
Correspondent



“ Dit boek toont de ware aard van armoede en houdt ons allemaal een spiegel voor.

Carola Schouten

“ Herkenbaar van het eerste tot het laatste woord.

Emine Uğur

“ Een van de beste boeken van het jaar.

Paul Verhaeghe

“ Overtuigend pleidooi.

Kitty Herweijer

**Armoede is je eigen schuld.
Armoede is niet meer dan een gebrek aan geld.
Armoede leidt tot domme en ongezonde keuzes.**

In een land geregeerd door welvarende, hogeropgeleide mensen wordt op een beperkte en soms zelfs schadelijke manier naar armoede gekeken.

Tim 'S Jongers groeide op in armoede, ging uiteindelijk studeren, deed onderzoek naar armoede en doet nu beleidsvoorstellen om het tegen te gaan. Hoe de meeste mensen denken over armoede, ontdekte hij, klopt van geen kant.

Daarom schreef hij dit boek: een spoedcursus armoede, bedoeld voor mensen met geld. Want armoede bestrijden kan pas als zij anders leren kijken.

Tim 'S Jongers (1981) is politicoloog, bestuurskundige en directeur van de Wiardi Beckman Stichting. Voor *De Correspondent* schrijft hij over armoede; van zijn boek *Beledigende broccoli* zijn meer dan 10.000 exemplaren verkocht.



de
Correspondent

ECONOMISCH KAPITAAL VERSTERKEN

Economisch kapitaal

Arbeidsmarktpositie, vermogen en
baanzekerheid van personen

Hoe versterk je die?

- Creëren 'leerrijke plekken' en basisbanen
- Adequate schuldhulpverlening en inzet voedselbanken en kledingbanken.
- Benutten Fondsen die kunnen ondersteunen (Stichting Leergeld, het Nationaal Fonds Kinderhulp, het Jeugdeducatiefonds et cetera)

MONIQUE KREMER

Brandbrief aan onze verzorgingsstaat

Over instantiekapitaal
en hoe we vertrouwen
en gelijkheid kunnen
vergroten

vanGennep



De verzorgingsstaat wordt het minst vertrouwd door mensen die hem het, meest nodig hebben. Hoe alle voorzieningen uitpakken is voor mensen met minder opleiding en middelen een stuk belangrijker dan voor de welgestelden in onze samenleving.

In plaats van te zorgen voor mensen gééft het stelsel van solidariteit juist zorgen. Hoe heeft dat kunnen gebeuren?

In dit persoonlijke essay introduceert Monique Kremer de term 'instantiekapitaal' om te kunnen blootleggen waarom de huidige verzorgingsstaat tekortschiet. De vele geschreven en ongeschreven regels maken het voor iedereen moeilijk om de verzorgingsstaat zowel te steunen en ervoor te betalen als er gebruik van te maken. Dat laatste treft vooral de minst opgeleide burgers.

Monique Kremer is bijzonder hoogleraar Actief Burger-schap aan de Universiteit van Amsterdam, voorzitter van de Adviesraad Migratie en columnist van het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken. Deze brief is geen essay in de gebruikelijke zin van het woord: door de openhartigheid en de persoonlijke toon is het meer te zien als een hartenkreet.



WWW.UITGEVERIJVANGENNEP.NL

DRIE COMPONENTEN

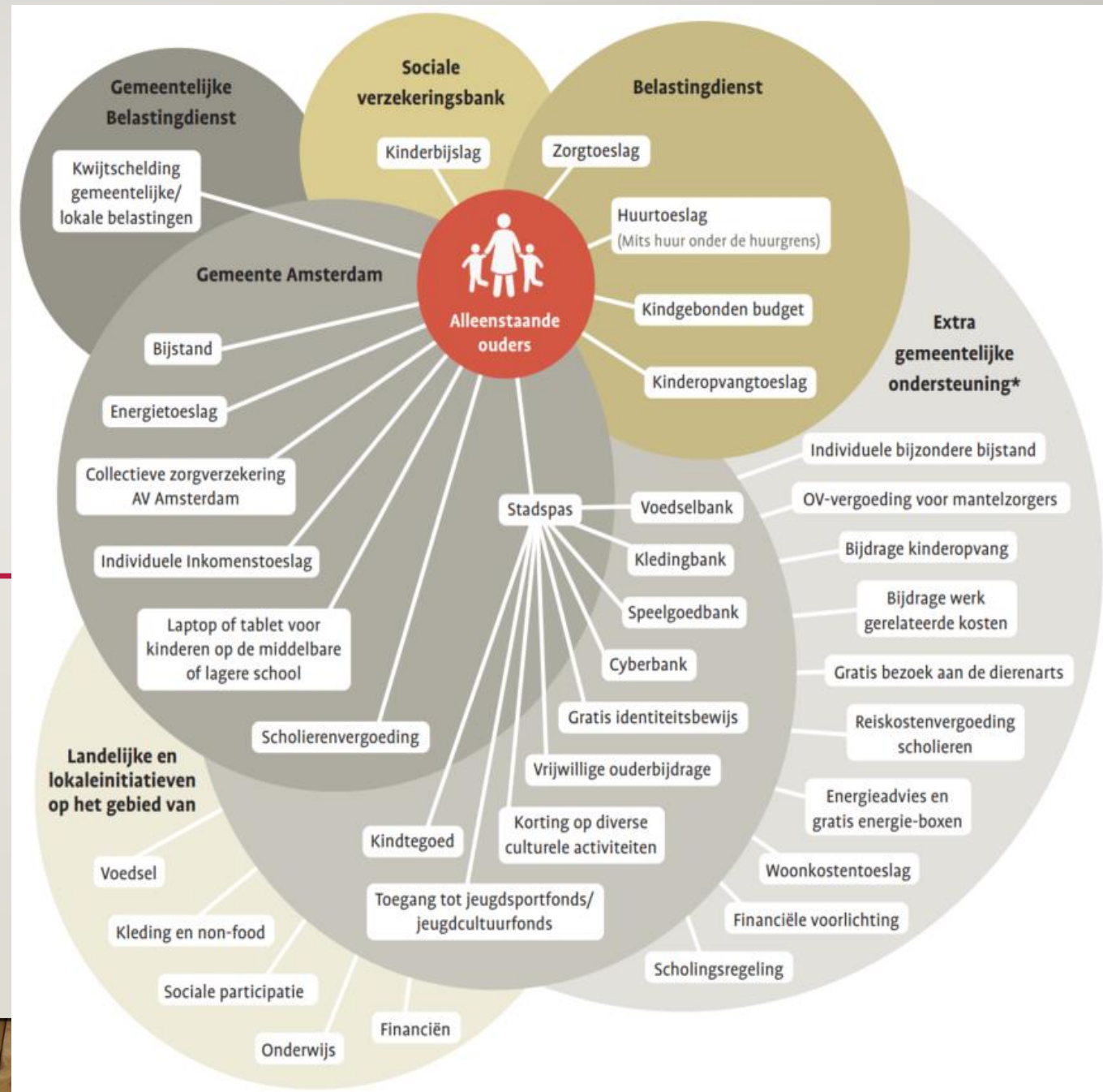
Bureaucratische
vaardigheden

Navigatie
vaardigheden
(de weg vinden)

De juiste
houding en
gedrag

VEELHEID AAN ONDERSTEUNENDE REGELINGEN

BRON: KENNISCENTRUM ONGELIJKHEID,
AMSTERDAM. PROJECT: EEN (ON)ZEKER
BESTAAN IN DE STAD.



SOCIAAL KAPITAAL VERSTERKEN

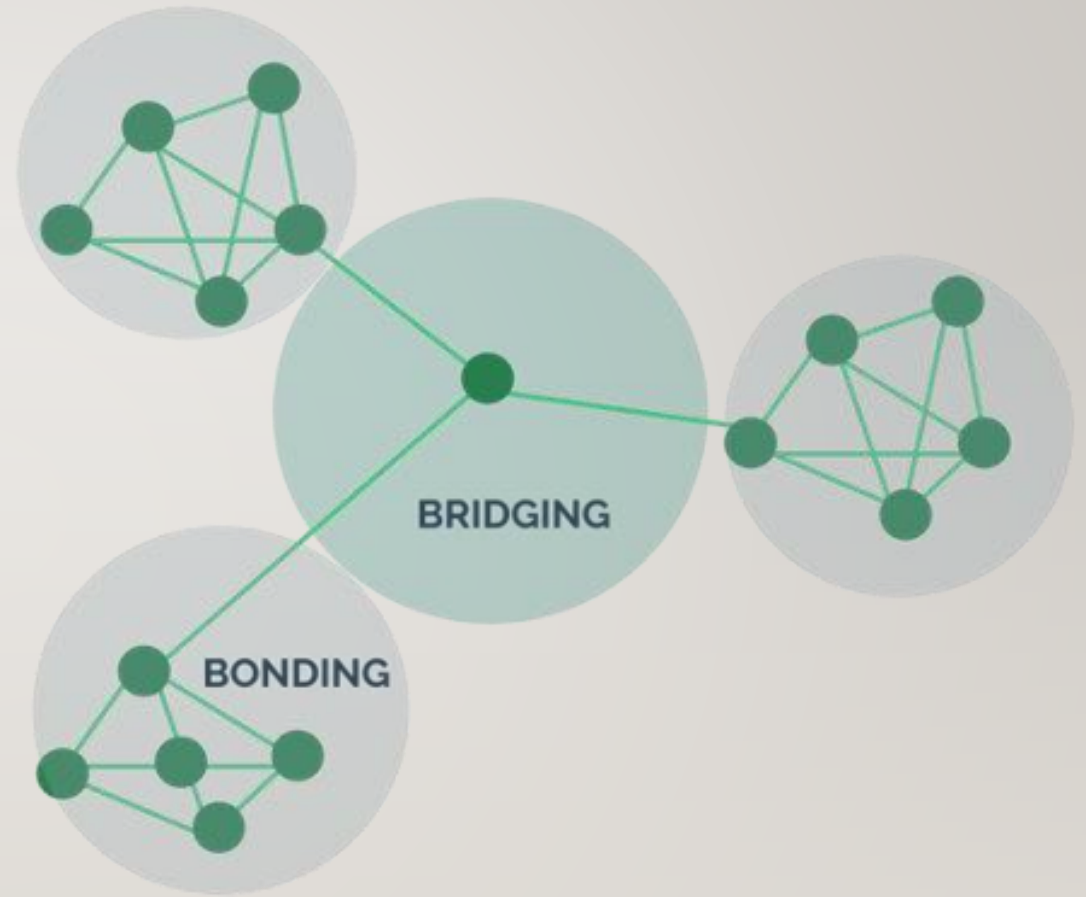
Sociaal kapitaal

De sociale netwerken waarbinnen personen functioneren

Hoe versterk je die?

- Realiseren van uitnodigende binnen- en buitenruimten voor verbinding
- Netwerkcoach, vrijwillige maatjes, mentoren
- Lotgenoten-contacten en zelfhulpgroepen

ROBERT PUTNAM: BONDING AND BRIDGING



MENTAAL KAPITAAL VERSTERKEN

Mentaal kapitaal

Het zelfvertrouwen, zelfbewustzijn en eigen Initiatief van personen

Hoe versterk je die?

- Motiverende gespreksvoering
- Stimuleren gezonde levensstijl
- Oog hebben voor kwetsbare, stressvolle en afhankelijke positie

THE NEW SCIENCE OF HAVING
LESS AND
HOW IT DEFINES OUR LIVES

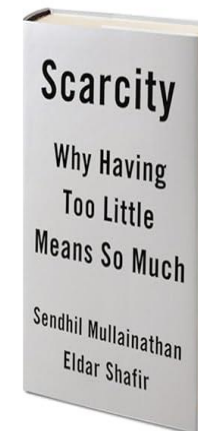
SCARCITY

SENDHIL MULLAINATHAN ELДАР SHAFIR

“Scarcity is a captivating book, overflowing with new ideas,
fantastic stories, and simple suggestions that just might
change the way you live.” —STEVEN D. LEVITT, coauthor of *Freakonomics* PICADOR

“*Scarcity* is a captivating book, overflowing with new ideas, fantastic stories, and simple suggestions that just might change the way you live.”

—Steven D. Levitt, coauthor of *Freakonomics*



Read by Robert Petkoff

PEDAGOGISCH KAPITAAL VERSTERKEN

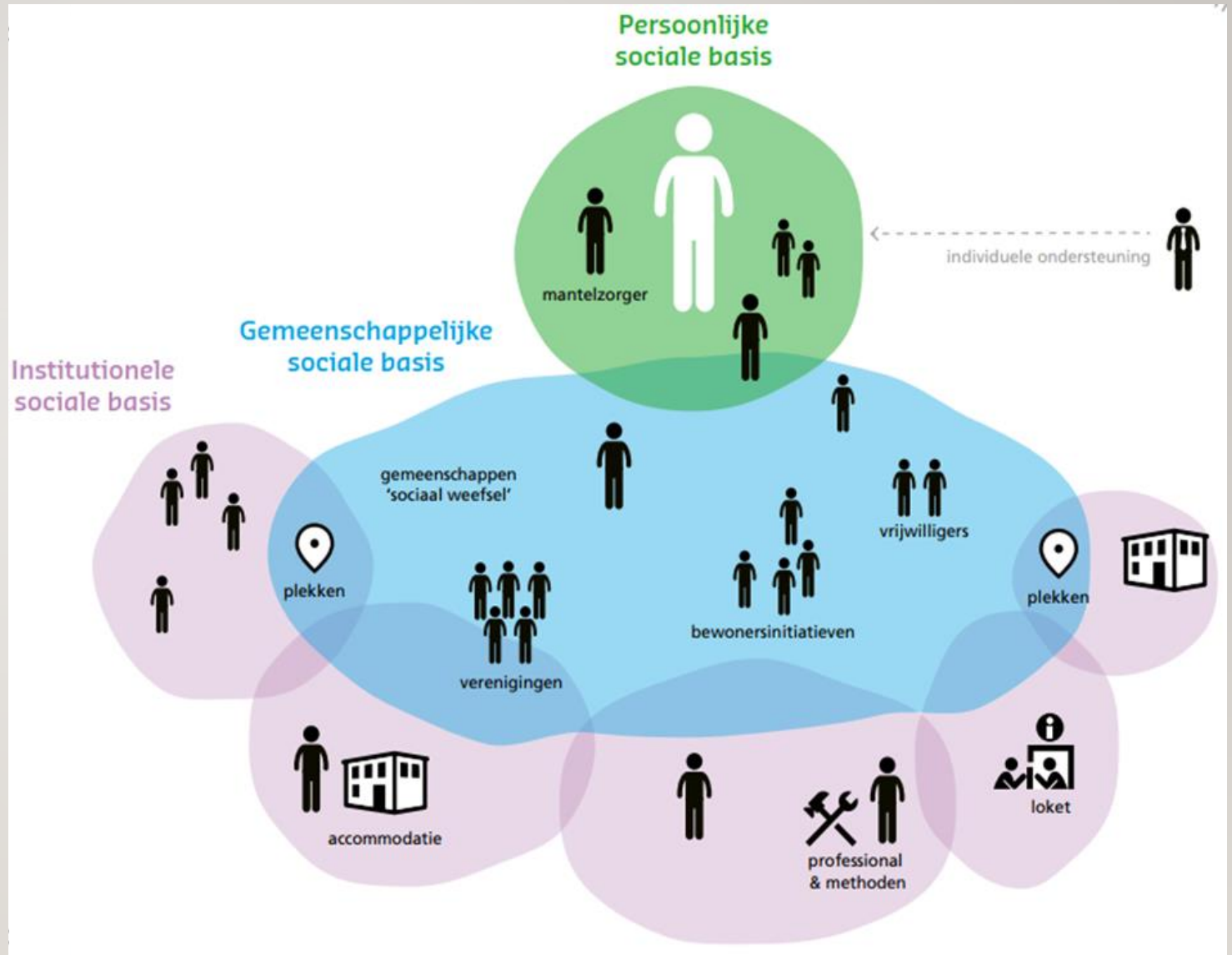
Pedagogisch kapitaal

De sterkte van de pedagogische omgeving van kinderen ('it takes a village to raise a child')

Hoe versterk je die?

- Professionele opvoedingsondersteuning aan ouders (achter de voordeur)
- Inzet schoolmaatschappelijk werk
- Stimuleren ouderenparticipatie op school

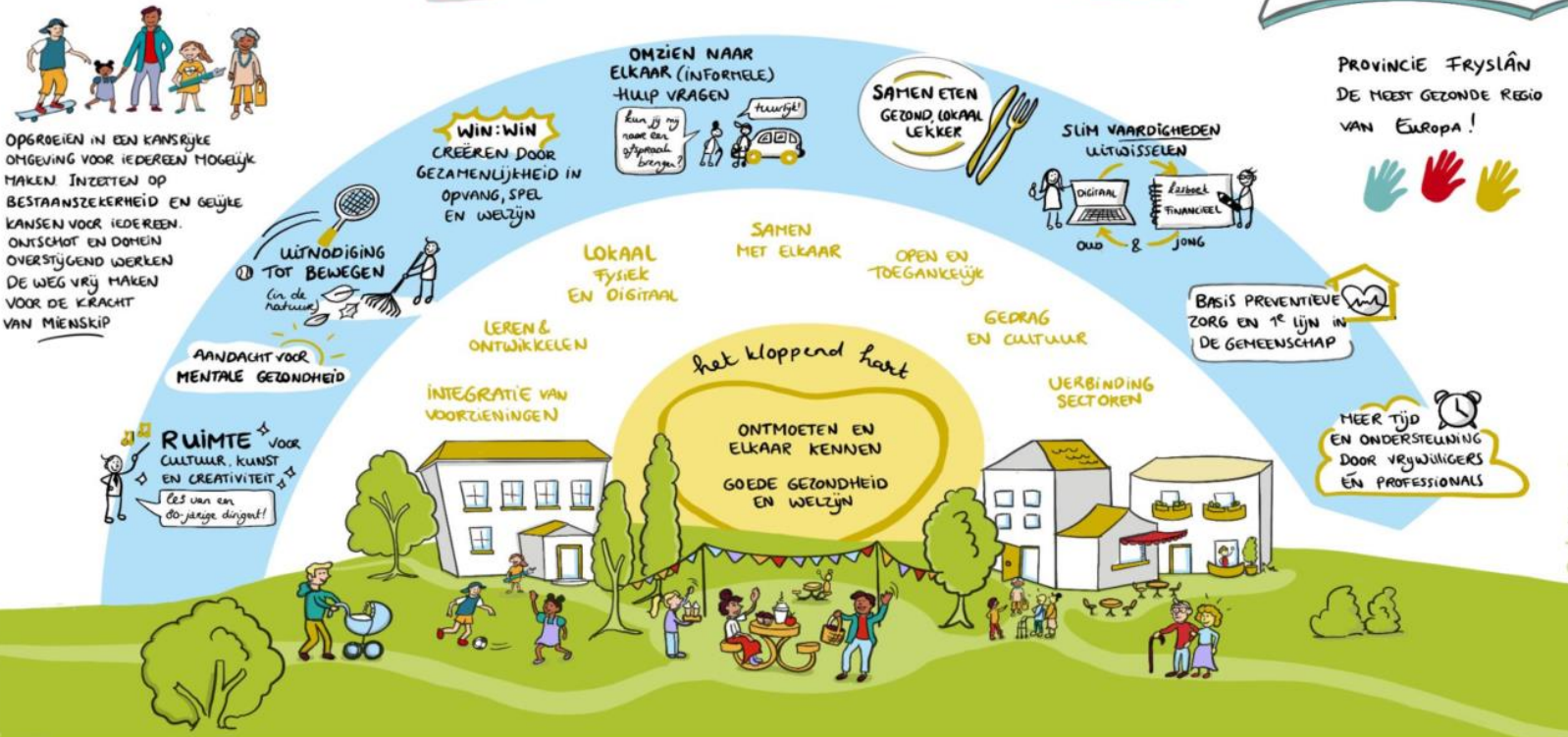
DE SOCIALE BASIS VERSTEVIGEN



AMBITIE

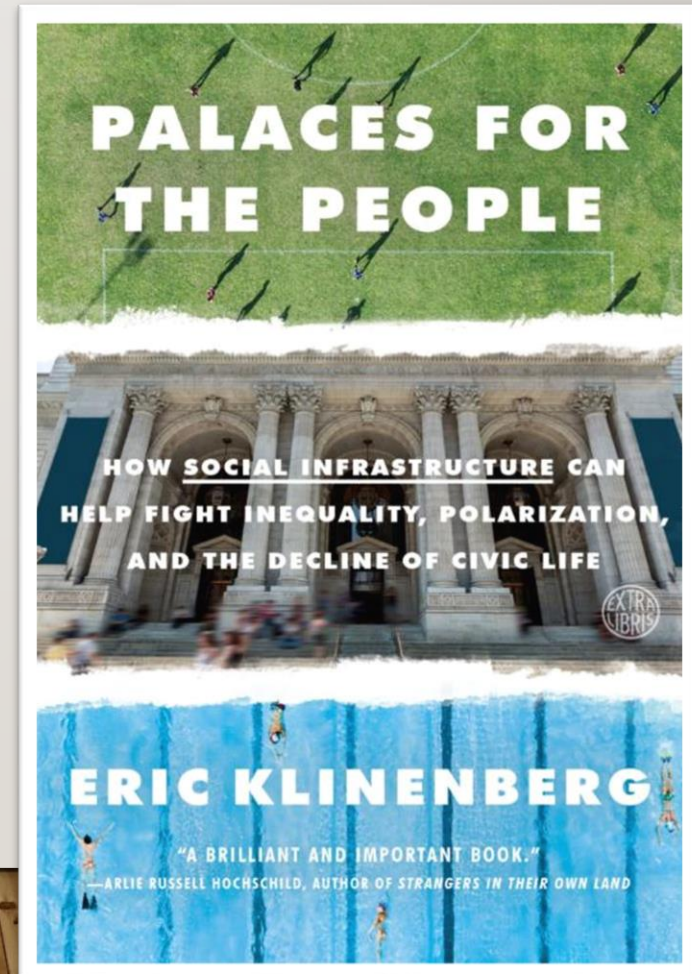
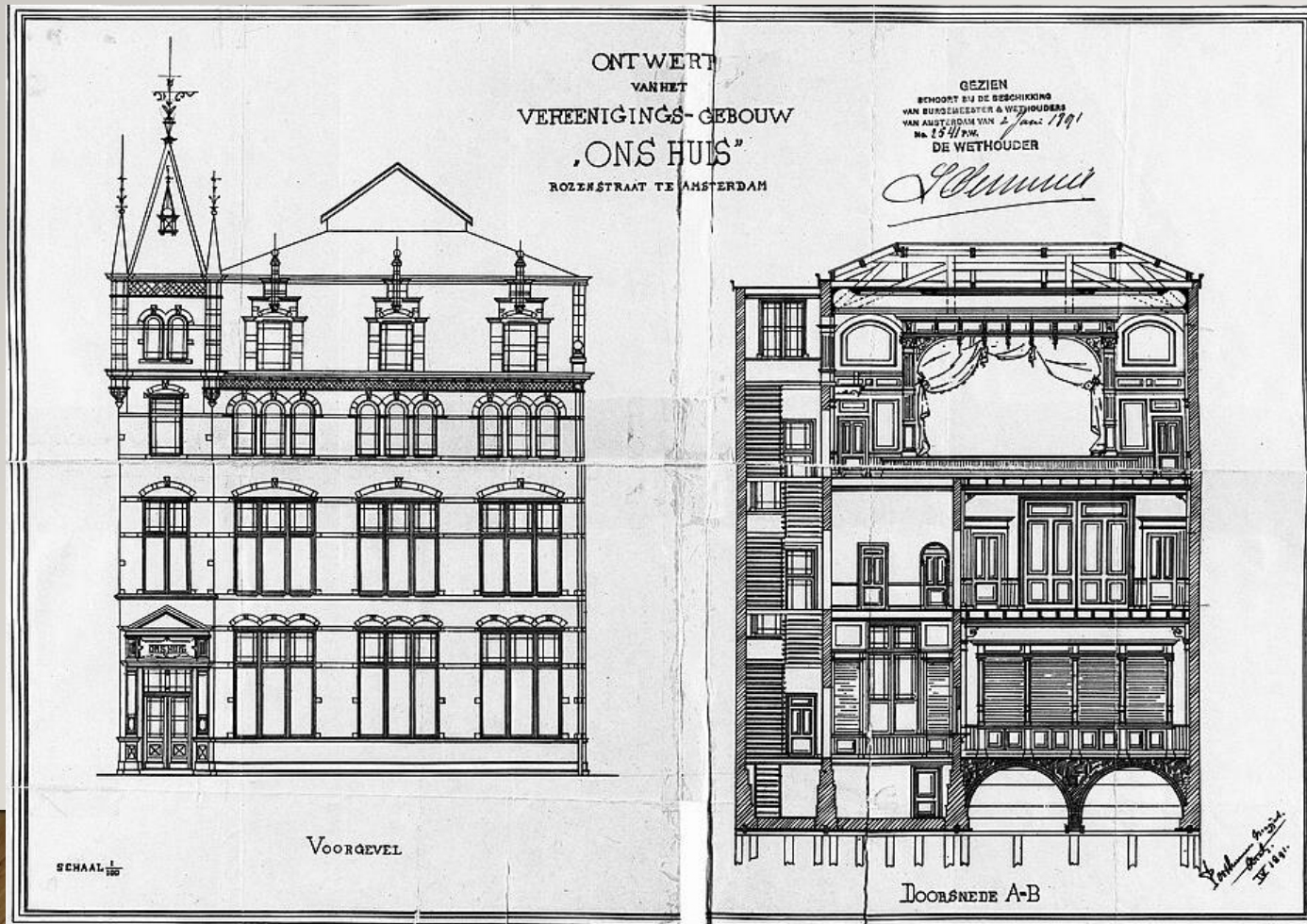
VERSTERKEN SOCIALE BASIS

STIPOP DE HORIZON



DE FRIESE INVULLING VAN DE SOCIALE BASIS

BELANG SOCIALE INFRASTRUCTUUR



FORMELE EN INFORMELE ONTMOETINGSPLEKKEN/ACCOMMODATIES



MFA's

Buurt- en dorpshuizen

Bibliotheken & Leeszalen

Kerken

Kringloopwinkels

Voedselbanken

Sportclubs

Cafés en snackbars

HEMA-restaurants

'Huizen van de buurt'

(Basis)scholen

Podia en oefenruimten

'Third places'

'Drink'-keten

Jongerencentra

Dagbesteding

Broedplaatsen

Winkels



WIJKPALEIS EN LEESZAAL ROTTERDAM

BUITENRUIMTEN ZIJN CRUCIALE PIJLERS VAN DE SOCIALE BASIS

- Stoepen, plantsoenen, pleinen, parkjes, parken, natuurspeeltuinen, buurttuinen, et cetera
- Trapveldjes, Cruyff courts, skatebanen, padelbanen, joggingparcoursen, et cetera
- Meisjesvriendelijke pleinen, oudervriendelijke parken, jeu de boules banen, hondenuitlaatplekken, et cetera
- ...



DE TERUGKEER VAN DE SAMENLEVINGSOPBOUW

- Gemeenschappen kun je goed ondersteunen met de vijf handvatten vanuit de ABCD-methode:
 - Neem inwoners als leidraad
 - Richt je op de relaties
 - Baseer je op de talenten van bewoners
 - Plekgebonden werken
 - Richt je op inclusie

De terugkeer van de samenlevingsopbouw

Achtergronden, praktijkervaringen en toekomstagenda



Zeven gezichten van mienskip



Over vertrouwen van burgers in elkaar en in overheidsinstanties



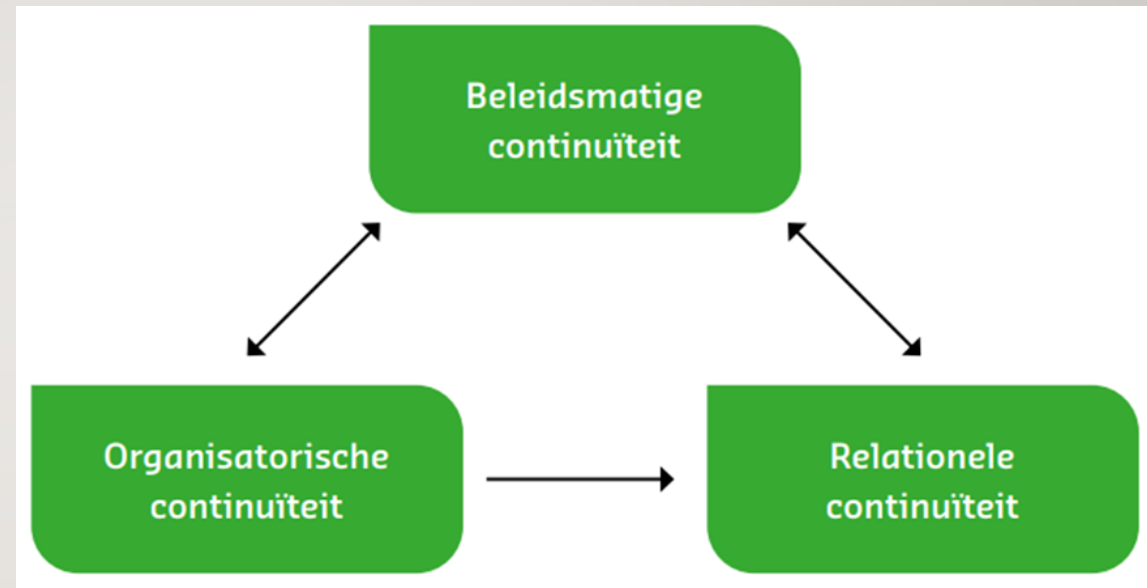
EENDUIDIGE METHODE: GESPREKKEN MET DEZELFDE GROEPEN OVER DEZELFDE THEMA'S

- Elftal van een voetbalclub ('bierteam')
- Actieve bewoners/sleutelfiguren: wijk-/dorpsraad/platform
- Middelbare schoolklas Havo/MBO/ROC
- Ondernemers-/winkeliersvereniging
- Moeders uit de buurt
- Wijkprofessionals: politie, zorgprofessional, gebiedsadviseur corporatie, welzijn, etc.)
- Gemeente: burgemeester/wethouder, beleidsambtenaren, wijkambtenaren

Het geheim van de lange relatie

Continuïteit als voorwaarde voor een effectief sociaal domein

Kaifoud Engbersen (Movisie), Thijs Jansen (Stichting Beroepspeer), Rank Janszans (VNG)



CONTINUÏTEIT ALS VOORWAARDE VOOR EEN EFFECTIEVE SOCIALE BASIS



Geografie van het nieuwe narratief: BOVEN is dienstbaar aan BENEDEN

BOVEN IS DIENSTBAAR AAN BENEDEN (BOTTOM UP WERKEN MET TOP SUPPORT)